

A készségek, kompetenciák és foglalkozások egységes európai osztályozása

Dr. Kokasné dr. Palicska Livia
Óbudai Egyetem

Vujkov Krisztina
Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság

Az Európai Bizottság Európai készségek, kompetenciák és foglalkozások (European Skills, Competences and Occupations, rövidítve: ESCO) néven egy többnyelvű szótár összeállítását határozta el, amelynek célja az állásüresedésekkel kapcsolatos információk minőségének és áttekinthetőségének javítása, segítve ezzel az álláskeresőket tájékozódásukban a megüresedett állások között. Ehhez ugyanis egyebek között az is szükséges, hogy az európai munkaerőpiacon a képzettségek, készségek és foglalkozások megnevezését minden nyelven egységesen értelmezzék.

A program bevezetése

E program megindítására 2012. július 2–5-én egy nemzetközi értekezletet tartottak, amelyen a textil-, ruha- és bőripart magyar részről Vujkov Krisztina, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal munkatársa és dr. Kokasné dr. Palicska Livia, a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság (KÁPB) és a Bányá-, Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) textilipari tagozata által megbízott szakértő képviselte.

Az értekezlet célja az ESCO kódok kidolgozására irányuló uniós program ismertetése, az ágazati referenciacsoport szervezetének és jövőbeni munkatérének megbeszélése volt. A rendezvényen mintegy 70 szakember vett részt.

A Textil-, ruházati-, bőripari és ezekkel összefüggő termékek gyártása elnevezésű referencia munkacsoport (RM) ülésén a résztvevők megváltoztatták RM megnevezésüket a képviselt ágazatok diverzifikációja miatt. Az új elnevezés: Textil-, ruházati-, bőr-, cipőipari és ezekkel összefüggő termékek gyártása ruházati munkacsoport. A munkacsoport mandátuma előreláthatóan 2–2½ évig tart.

Az ESCO program bevezetése plenáris üléssel kezdődött, ahol részletesen bemutatták az ESCO rendszert és annak tervezett jövőjét. A plenáris ülést követően az egyes ágazatok szakértő, ún. referencia munkacsoportokba (RM) tagozódtak.

Az értekezleten meghatározták a munkacsoport-csoport struktúráját. Eszerint 4 alcsoport alakult, amelyeknek vezetői alkotják az RM belső magját. Megválasztották az RM elnökét Gustavo Gonzalez-Quijano, és alelnökét dr. Kokasné dr. Palicska Livia személyében.

Időbeosztás

1. 2012 októberében kerül sor az RM első ülésére, a foglalkoztatások rögzítése céljából. Vannak az ágazatok, ahol az ezekhez kapcsolódó kutatás-fejlesztés-innováció előrehaladása folytán új foglalkozások meghatározására van szükség. A rendszer azonban tartalmaz olyan foglalkozásokat is, amelyekre már nincs szükség, ezeket törölni kell.

Az RM szakértőinek további feladata, hogy feltérképezzék a meglévő forrásokat az ESCO revíziójára. Néhány példa a forrásokra:

- ISCO – a foglalkozások egységes nemzetközi osztályozási rendszere (International Standard Classification of Occupations); ezt a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) kezeli;
- ISCED – az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere (International Standard Classification of Education), az UNESCO kezelésében;

• NACE – a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása az európai gazdaságban (Statistical Classification of Economic Activities in the European Community);

• ROME – a foglalkozások osztályozása (Occupational Classifications);

• O*NET – foglalkozás-osztályozási rendszer (Occupational Information Network);

• DISCO – az európai képesítések és kompetenciák szótára (European Dictionary of Skills and Competences), ami magyarul is elérhető a http://disco.mit.bme.hu/?locale=hu_HU internet címen.

2. 2012 novemberében kerül sor az RM második ülésére, a foglalkoztatások rögzítése céljából, valamint a következő ESCO értekezletre, amelyen az összes munkacsoport vezetője beszámol az addig végzett munkáról.

3. 2013-ban további két munkabizottsági ülés lesz a foglalkoztatások rögzítésére, majd az RM az ESCO titkárságához eljuttatja a foglalkoztatásra vonatkozó javaslati listáját.

4. A munka a készségek, kompetenciák és képesítések listájának kidolgozásával és a szöveges meghatározásokkal folytatódik.

Az ESCO osztályozási rendszer

Az ESCO kódokkal kapcsolatosan az Európai Bizottság Foglalkoztatás, szociális ügyek és társadalmi befogadás főigazgatósága elindított egy programot, amely azt célozza, hogy minden egyes ágazatra vonatkoztatva egységes foglalkoztatási osztályozást vezessenek be, az Európai Unió tagállamai számára egységes foglalkoztatási kódrendszer működjön. Azt várják, hogy ennek hatására jelentősen nőhet a munkaerő közvetítés hatékonysága a tagállamok között. Ennek kidolgozásához nemzeti szakértőket vonnak be.

Az Európai Unió Bizottsága felkérésére a magyar Nemzeti Munkaügyi Hivatal (NMH) és a szociális partnereket is bevonták, aminek keretében az alábbiakban felsorolt ágazatokat érintően ágazatspecifikus szakértőket delegáltak az ESCO munkacsoportjába. Az érintett ágazatok a következők:

- egészségügyi és szociális tevékenységek,

- textil-, ruházati-, bőripari és ezekkel összefüggő termékek gyártásával foglalkozó tevékenységek,
- nagykereskedelmi, kiskereskedelmi, bérlettel és lízinggel kapcsolatos tevékenységek,
- állatorvosi tevékenységek,
- szálloda- és vendéglátó-ipari, utazásszervezési és ezekkel összefüggő tevékenységek.

Az ESCO a referencia munkacsoportokba a piac valamennyi szereplőjét be kívánja vonni:

- a köz- és privát foglalkoztatási szolgálatokat,
- a szociális partnereket,
- a nemzeti oktatási, képzési és minősítési hatóságokat és intézményeket,
- az ágazati szakképzési tanácsokat*),
- a humán erőforrás menedzsmentet, toborzó és karrier meghatározó szakértőket,
- a statisztikai és kutatási intézményeket,
- az osztályozási rendszerek szakértőit,
- egyes nemzetközi szervezeteket, mint pl. az ILO-t vagy az OECD-t.

Az EU Bizottság 2017-ig a gazdaság valamennyi (28) ágazatát le kívánja fedni az ESCO osztályozási rendszerrel. 2011-ben a Mezőgazdaság, Erdészet, Halászat Referencia Munkacsoport kezdte meg munkáját.

Az ESCO víziója

A készségek, kompetenciák, képzettségek és foglalkozások egységes európai osztályozási rendszerét azért kell kifejleszteni, mert napjainkban a munkavállalók készségei rendkívül fontosak a munkaadók számára, akik egyre nagyobb figyelmet fordítanak arra, hogy az általuk foglalkoztatott személy mit tud, mit és milyen gyorsan ért meg, mennyire tudja a tudását a gyakorlatban alkalmazni. Mindezek gyakorlatilag ugyanolyan fontosak, mint a formális képesítésük. Ezen kívül a egyre nagyobb hangsúlyt kap a kommunikációs készség, a tanulásra való képesség és új kezdeményezések iránti fogékonyság is.

A köz- és privát foglalkoztatási szolgálatok úgy válasszhatnak erre a „trendre”, hogy fokozatosan változó megközelítést alkalmaznak a foglalkoztatás fókuszálásától a készségek és kompetenciák megközelítésének irányában. Néhány foglalkoztatási szolgálat nemrég kezdte meg meglévő foglalkoztatási osztályozási rendszerének kiegészítését a készségek ötvözésével.

A készségekre való koncentráció tulajdonképpen egyúttal megteremti a lehetőséget a képzés/oktatás és foglalkoztatás közötti kommunikációs rés összekötésére is. Ez előreláthatólag segít megnövelni a képzés és ok-

tatás felelősségvállalását és javítani fogja a munkaerőpiacon a kereslet-kínálat összeillesztését. Alapvető cél a munkaerőpiac szükségleteinek és a rendelkezésre álló készségeknek jobb összehangolása, a képzés/oktatás és a munka világának összekapcsolása.

Az Új Munkahelyek, Új Készségek kezdeményezés keretében már megszületett az a javaslat, hogy egységes, közös nyelvet alakítsanak ki a képzés/oktatás és a munka világa között. Ezt a javaslatot megerősítette az Európa 2020 európai uniós növekedési stratégia az intelligens, fenntartható és inkluzív EU gazdaság felé. 2010. május 13-án az Oktatási Tanács már igényt nyújtott be egy közös nyelv és működési eszköz kialakítása céljából. Ez vezetett el az ESCO program elindításához.

Az ESCO struktúráját 3 pillérre alapozza:

- foglalkozások,
- készségek/kompetenciák,
- képesítések.

Minden pillérnek meglesz a saját struktúrája. A cél a 3 pillér összekapcsolása. Példa erre: egy adott foglalkozás betöltésére melyek a legfőbb készségek/kompetenciák, a képesítés hogyan kapcsolódik a foglalkozási profilhoz, valamint a készségekhez/kompetenciákhoz?

Az ESCO osztályozási rendszer az EU tagállamok valamennyi nyelvén térítésmentesen elérhető lesz a piac összes szereplője számára.

Az ESCO elő fogja segíteni a regionális mobilitást és elősegíti a munkanélküliség visszaszorítását. Megkönnyíti az elektronikus úton (az interneten át, pl. az EURES hálózat, az Europass segítségével) történő hozzáférést a betöltetlen állások és a jelentkezésekhez beadandó önéletrajzok információihoz.

Az ESCO tervezetten javítani fogja a munkaerőpiac működését, azáltal, hogy erősíti és fokozza az álláshelyekre vonatkozó információk minőségét és átláthatóságát. Elősegíti a foglalkoztathatóságot és a versenyképességet azáltal, hogy jelentősen javítani fogja az álláskeresőket és a betöltésre váró munkahelyek „találkozását”, azaz a készségalapú álláskereső megvalósítását, ezáltal előmozdítja a foglalkoztatási mobilitást.

Az ESCO „közös nyelvként” fog működni a foglalkoztatás és a képzési/oktatási világa között. Olyan információcserék áramlására nyújt lehetőséget, amely segíti megvalósítani a piac által irányított ill. igényelt képzési/oktatási struktúrák kialakítását. Összekötést teremt a már meglévő európai intézményekhez, mint pl. az Európai Foglalkoztatási Szolgálat (EURES), az Európai Képesítési Keretrendszer (EQF), Europass.

*) A textil-, ruházati és bőripari európai szintű szociális partnerek az EU Bizottsággal 2011. december 6-án írták alá megállapodásukat a Könnyűipari Ágazati Szakképzési Tanács létrehozására.